

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Калинопільського районного суду Черкаської області**

24.09.2025

м. Черкаси, 2025

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 24 вересня 2025 року групою НПМ здійснено відвідування Калинопільського районного суду Черкаської області (далі – суд, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Тептюк Максим Петрович, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Черкаській області (керівник групи НПМ);

Шваля Костянтин Вадимович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Строкань Сергій Ігоревич, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Проценко Людмила Петрівна, представник громадської організації (регіональний координатор при представнику Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Черкаській області);

Кулик Маїна Олегівна, представник громадської організації.

Загальна інформація.

Установа знаходиться за адресою: 20501, Звенигородський р-н., Черкаська обл., селище Калинопіль, вул. Вільного Козацтва, буд. 38.

Керівництво суду:

Лазаренко Віталій Володимирович, голова суду;

Синьогуб Дмитро Петрович, керівник апарату суду.

Штатна чисельність працівників суду – 20, з них штатна чисельність суддів – 3.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» установа є судом першої інстанції та здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом. Суд розглядає по першій інстанції цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.

Суд розміщений у двоповерховій будівлі. В установі розташовано 2 зали судових засідань, обидва з яких пристосовані для розгляду кримінальних справ, у яких розміщені кабінети із захисного скла для підсудних та наявне обладнання для проведення судових засідань у режимі відеоконференції (Фото № 1, № 2).

У будівлі суду облаштовано два входи – основний (центральный) та конвойний вхід. Центральний вхід до приміщення будівлі обладнаний пандусом для руху маломобільних груп населення відповідно до Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення», затвердженого наказом Міністерства

регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30.11.2018 № 327 (Фото № 3).

Пропускний режим та охорону суду здійснюють працівники Служби судової охорони.

У приміщенні суду встановлено інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правилами та обов'язками учасників судових процесів тощо.

Будівля у повному обсязі забезпечена достатньою кількістю вогнегасників, які перевірені та готові до використання за призначенням у разі потреби.

Під час відвідування, обвинувачені, взяті під варту, засуджені, адмінарештовані особи в суді не перебували.

Також в суді організовано доступ обвинувачених (підсудних), засуджених до питної води, відповідно до вимог пункту 12 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних) за вимогою судів, затвердженого спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (Фото № 4).

Доставлення обвинувачених та засуджених осіб до приміщення суду здійснюється Ротою конвойної служби Головного управління Національної поліції в Черкаській області, окремим входом.

Для забезпечення знезараження залу судових засідань, у якому розглядаються кримінальні справи, обладнані двома бактерицидними опромінювачами.

Випадків заподіяння смерті утримуванням або тілесних ушкоджень в суді не відбувалось.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування групою НПМ було здійснено 11.11.2020. За результатами попереднього відвідування НПМ виявлені порушення та недоліки:

- порушення права на професійну правничу допомогу;
- порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання;
- порушення права на життя;
- порушення права осіб з інвалідністю.

Слід зазначити, що вищевказані рекомендації виконані частково. Зокрема, забезпечено: постійну присутність чергового та охорони, питний режим підсудних/засуджених.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції

про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України).

1. У порушення вимог пунктів 6.5.1 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН), а також пунктів 9, 10 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах підсудних (засуджених) за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція), у приміщенні суду не обладнано камери для обвинувачених (підсудних), засуджених, а також приміщення для розміщення особового складу варти. У результаті цього особи, які перебувають під вартою, фактично утримуються у спеціальному автомобілі, що не передбачено чинним законодавством і не відповідає встановленим вимогам..

Порушення права на життя (стаття 27 Конституції України, стаття 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 3 Загальної декларації прав людини).

2. У порушення Кодексу цивільного захисту України в суді відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів.

3. У порушення вимог пункту 7.1.9 ДБН та пункту 13 Інструкції, в приміщенні суду відсутній ізолюваний маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, у зв'язку з чим, обвинувачені, підсудні (засуджені) конвоюються доступними для третіх осіб коридорами.

4. У ході відвідування встановлено, що у суді порушуються правила пожежної безпеки, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, не дотримано вимог пункту 7.2 ДБН.

Зокрема, не всі приміщення суду обладнано автоматичною пожежною сигналізацією, відсутні датчики диму, що загрожує життю людей у разі виникнення пожежі.

5. У порушення пункту 5.11 ДБН та пункту 14 Інструкції, не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варти та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варти біля зовнішнього спеціального входу.

6. У порушення вимог пункту 6.5.2 ДБН, в суді відсутній спеціальний санвузол для обвинувачених, підсудних (засуджених). За інформацією керівництва суду у разі потреби таких осіб конвоюють до загального санітарного приміщення суду.

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

7. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статті 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН приміщення суду не обладнано кімнатою для роботи адвоката з обвинуваченими, підсудними (засудженими), що унеможливило реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поводження.

Порушення права на доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (статті 9, 13 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 26 Конституції України).

8. У порушення пункту 7.2.20 ДБН початок сходів перед входом в адміністративну будівлю, де розміщується суд, не позначений тактильними (рифленими) та контрастно забарвленими попереджувальними смугами, що розташовуються перпендикулярно до напрямку руху безпосередньо перед сходами.

9. Окрім цього, у порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, санітарні вузли у приміщенні суду не пристосовані для користування маломобільними групами населення у зв'язку з відсутністю у них поручнів та можливості людині на кріслі колісному потрапити до санітарної кімнати.

Інші порушення.

10. Під час відвідування суду групою НПМ встановлено, що у суді відсутня аптечка для надання першої домедичної допомоги.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Черкаській області, Калинопільському районному суду Черкаської області відповідно до компетенції:

1. Обладнати бокс для заїзду спеціального конвойного автомобіля або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті;

2. Забезпечити ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від камери до зали судових засідань;

3. Облаштувати у суді кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими);

4. Обладнати суд приміщенням для конвою, забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ та санітарний вузол;
5. Облаштувати у будівлі суду найпростіше укриття;
6. Забезпечити наявність аптечки невідкладної домедичної допомоги на пропускному пункті суду;
7. Обладнати приміщення суду автоматичною пожежною сигналізацією;
8. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду;

Додатки: Фотоматеріали – 1 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ
Представник Уповноваженого
Верховної Ради України з прав
людини у Черкаській області

Максим ТЕПТЮК

Фото № 1

Фото № 2

Фото № 3

Фото № 4

